

I SYNOD DIECEZJI GLIWICKIEJ

Projekt Komisji ds. Duchowieństwa

Troska o powołania kapłańskie

1. Troska o powołania kapłańskie powinna być troską całego Kościoła gliwickiego, by nie zabrakło szafarzy sakramentów i głosicieli Dobrej Nowiny. Z odpowiedzialności tej wynika zobowiązanie do wytrwałej modlitwy w intencji świętych powołań i o świętość kapłanów. Nie mniej ważne jest świadectwo wiary samych kapłanów, ale również chrześcijańskich rodzin, członków wspólnot parafialnych, ruchów i stowarzyszeń kościelnych.

2. Pierwszym miejscem budzenia się powołań, winna być chrześcijańska rodzina, a zatem wszelkie formy duszpasterstwa rodzin przyczyniające się do umacniania więzi w małżeństwach i między poszczególnymi członkami rodziny, a także pomagające w kształtowaniu ich wedle Ewangelii, są jednocześnie sposobem troski o powołania i ufne ich odkrywanie.

3. Nie da się ukazać w pełni jak cenną rolę w odkrywaniu i przyjmowaniu powołania stanowi parafia, a zatem na jej proboszczu i współpracownikach duchownych i świeckich spoczywa szczególna rola. W pierwszym rzędzie jest ona wypełniana przez podtrzymywanie, pielęgnowanie i propagowanie częstej modlitwy w intencji powołań i o uświęcenie kapłanów, a zwłaszcza w Wielki Czwartek, w pierwsze czwartki miesiąca, w tygodniu modlitw o powołania rozpoczynającym się zwyczajowo od IV Niedzieli Wielkanocnej - Niedzieli Dobrego Pasterza, a także przy okazji Święta Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana.

4. Synod zobowiązuje proboszczów do przekazywania informacji o inicjatywach powołaniowych zwłaszcza podejmowanych przez seminarium duchowne, by w ten sposób pomóc dotrzeć do seminarium tym, którzy mogliby być nim zainteresowani, chcieliby rozpoznać swoje powołanie. Tematyka powołaniowa niech stanie się treścią przepowiadania, katechezy, czy w sposób szczególny duszpasterstwa Liturgicznej Służby Ołtarza.

5. Szczególnym miejscem troski o powołania kapłańskie jest ze swej natury Seminarium Duchowne. Troska ta jest podejmowana przede wszystkim przez organizowanie w różnej formie rekolekcji powołaniowych, uczestnictwo alumnów w tzw. niedzielach pastoralnych i powołaniowych, a także przez ich obecność na wakacyjnych praktykach pastoralnych. Zaleca się również wykorzystywanie przez seminarium mediów katolickich i internetu do promocji tematyki powołaniowej.

6. Zaleca się, by funkcję diecezjalnego duszpasterza powołań pełnił jeden z moderatorów seminaryjnych we współpracy z Krajową Radą Duszpasterstwa Powołań. Jego zadaniem byłoby koordynowanie inicjatyw powołaniowych, głównie jeśli chodzi o współpracę seminarium, duszpasterstwa młodzieży, duszpasterstwa liturgicznej służby ołtarza i istniejących w diecezji towarzystw, wspólnot i grup wspierania powołań, a nawet duszpasterstwa akademickiego, czy wydziału katechetycznego.

7. Wpływ wszystkich kapłanów na budzenie powołań i klimat sprzyjający rozpoznaniu powołania niech się wyraża przede wszystkim w świadectwie życia kapłańskiego jako czytelnego i pociągającego innych znaku ofiarnej miłości i radości płynącej ze służby dla Pana.

Formacja do kapłaństwa

8. Podstawowym miejscem formacji ludzkiej, duchowej, intelektualnej i pastoralnej do kapłaństwa jest Wyższe Międzydiecezjalne Seminarium Duchowne w Opolu, działające w oparciu o *Statut*

Wyższego Międzydiecezjalnego Seminarium Duchownego Diecezji Opolskiej i Gliwickiej, a także Regułę życia seminaryjnego.

9. Bezpośredni obowiązek właściwego przygotowania alumnów do kapłaństwa spoczywa na odpowiednio dobranych moderatorach seminaryjnych, którzy swoje obowiązki wypełniają w ścisłej współpracy z Biskupem. Zapewnieniu materialnego funkcjonowania seminarium służy powołana do tego Rada Ekonomiczna, której skład i sposób działania regulują odrębne przepisy.

10. Zasadniczą formację intelektualną alumni Seminarium odbywają w ramach studiów na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, a zatem wychowawcami kleryków są także wykładowcy, którzy winni wspierać wysiłki wychowawcze podejmowane w seminarium chociażby przez własne świadectwo kapłańskiego życia. W przypadku świeckich pracowników wymaga się, aby dawali świadectwo chrześcijańskiego życia oraz troszczyli się o dobre imię seminarium i diecezji. Jeśli chodzi o formację intelektualną to rektor ma prawo poszerzać jej zakres w ramach formacji przedseminaryjnej lub uzupełniającej w stosunku do formacji zdobywanej na Wydziale Teologicznym. Zwieńczeniem formacji intelektualnej przed przyjęciem święceń prezbiteratu jest złożenie egzaminu magisterskiego.

11. Ważnymi współpracownikami w dziele formacji są proboszczowie parafii rodzinnych kleryków oraz parafii, w których odbywają oni praktyki, a także opiekunowie wakacyjnych praktyk pastoralnych. Wszyscy oni, w duchu odpowiedzialności zobowiązani są do wyrażenia pisemnej i wyczerpującej opinii o kleryku, a w razie wątpliwości wychowawczych kontaktując się osobiście i podejmując dialog z przełożonymi seminarium. Wspomniana odpowiedzialność, zwłaszcza proboszczów, nie zwalnia i innych duchownych oraz świeckich współpracowników parafialnych z obowiązku dawania przykładu życia wiary zgodnie z własnym powołaniem.

12. Ścisłą formację seminaryjną poprzedza proces rekrutacji na który składa się rozmowa kwalifikacyjna, badania psychologiczne i uczestnictwo w kursie propedeutycznym, którego kształt określany jest przez moderatorów seminaryjnych w konsultacji z Biskupami. Kurs propedeutyczny obejmuje: rekolekcje, wprowadzenie w praktyki życia duchowego, wykłady wprowadzające w tematykę biblijną, filozoficzną i teologiczną, spotkania ze świadkami życia kapłańskiego i konsekrowanego, a także warsztaty psychologiczne.

13. Formacja kleryków ma charakter integralny i składają się nań praktyki religijne, kierownictwo duchowego, studia, podejmowane w seminarium prace fizyczne, praktyki pastoralne oraz, jeśli jest taka potrzeba, udział w terapii, czy korzystanie z poradnictwa psychologicznego pod okiem kompetentnych w tych sprawach psychologów czy terapeutów. Pożyteczną praktyką formacyjną są również regularnie prowadzone z alumnami rozmowy tzw. moderatorów zewnętrznych, a przed święczeniami diakonatu i przed święczeniami prezbiteratu skrutynia z Biskupem.

14. Poza ramami dyktowanymi przez rytm życia seminaryjnego i kolejnych etapów formacji związanych m.in. z przyjmowanymi posługami oraz kolejnymi zadaniami, zaleca się przełożonym seminarium indywidualizowanie formacji w zależności od potrzeb formacyjnych poszczególnych alumnów, chociażby przez wydłużenie formacji o urlop dziekański na ściśle określonych warunkach i przy podaniu precyzyjnych wobec kleryka wymagań.

15. Zaleca się włączanie w program formacyjny seminarium takich elementów, które pomogą klerykom, na ile to możliwe, przygotować się na przyszłe wyzwania duszpasterskie związane szczególnie z potrzebą nowej ewangelizacji, a także przygotować się na wyzwania związane z życiem kapłańskim i jego trudami. Wszyscy odpowiedzialni za formację do kapłaństwa winni się zatroszczyć o

zapoznanie alumnów ze sposobami radzenia sobie z różnymi problemami, a przynajmniej, by znali miejsca szukania pomocy dla siebie bądź innych potrzebujących.

16. Odpowiedzialnym za seminarium zaleca się troskę o pielęgnowanie więzi alumnów z rodzimą diecezją między innymi przez stwarzanie klerykom okazji do poznania różnych instytucji diecezjalnych i osób odpowiedzialnych za poszczególne formy duszpasterstwa w diecezji.

Diakoni

17. Zwieńczeniem pięciu lat formacji seminaryjnej jest diakonat, przez przyjęcie którego diakon zostaje inkardynowany do diecezji. Przygotowując się do przyjęcia święceń prezbiteratu, diakoni zobowiązani są do odbycia praktyki diakońskiej wedle czasu i formy wyznaczonej przez rektora seminarium w porozumieniu z Biskupem.

18. W ramach praktyki diakońskiej, której warunkiem rozpoczęcia jest napisanie pracy magisterskiej, diakoni przygotowują się do podjęcia zadań czekających ich po przyjęciu święceń prezbiteratu i podjęcia stylu życia kapłana diecezjalnego. Służy temu między innymi podejmowanie obowiązków wśród których znajdują się praktyki związane z katechezą, głoszeniem homilii i kazań, przygotowywaniem i prowadzeniem nabożeństw, poznaniem form prowadzenia różnych grup parafialnych oraz pracą w kancelarii parafialnej. Bezpośrednim przełożonym diakona podczas stażu jest proboszcz parafii praktyki. Do obowiązków proboszcza należy wyznaczanie diakonowi zadań stanowiących przedmiot praktyki, wprowadzenie diakona w pracę kancelaryjną i różne formy duszpasterstwa, zwyczaje i tradycje parafialne i diecezjalne, a także omawianie z diakonem posług, które zostały mu wyznaczone. W czasie odbywanej praktyki diakon przestrzega wszelkich przepisów dotyczących stroju, rezydencji, czy dnia wolnego.

Proboszcz i wikariusz

19. Proboszcza czy administratora mianuje Biskup. Proboszcz obejmuje swój urząd poprzez przyjęcie dekretu podpisanego przez Biskupa gliwickiego i złożenie wobec dziekana *Wyznania wiary* oraz *Przysięgi wierności przy objęciu urzędu wykonywanego w imieniu Kościoła* (wprowadzenie kanoniczne na urząd proboszcza). Uroczystość ta powinna być sprawowana przy udziale wspólnoty parafialnej.

20. Proboszcz jest zobowiązany do zameldowania stałego i zamieszkania na plebanii parafii, której jest proboszczem. Proboszcz może mieć do pomocy duszpasterskiej jednego lub więcej wikariuszy, do których powinien odnosić się z życzliwością. Plebania zaś jako miejsce zamieszkania proboszcza, bądź proboszcza i wikariuszy, niech będzie miejscem serdecznego przyjęcia i gościnności.

21. Proboszczowi i wikariuszom przysługuje dzień wolny, który powinien rozpoczynać się po odprawieniu porannej Mszy św. bez konieczności wypełniania w tym dniu innych obowiązków parafialnych.

22. W parafii, w której poza proboszczem pracuje jeden albo więcej wikariuszy, obowiązki duszpasterskie powinny być podejmowane w duchu solidarności i odpowiedzialności przez wszystkich duszpasterzy.

23. Proboszcz jako organizator życia na parafii powinien zadbać o to, aby wikariusze jego parafii posługiwali w kancelarii. Zapewnienie obecności kapłana w czasie godzin urzędowania kancelarii jest obowiązkiem także wówczas, gdy do pracy w kancelarii zatrudniona jest osoba świecka.

24. Raz na kwartał proboszcz powinien spotykać się ze świeckimi współpracownikami parafii dla omówienia pracy i obowiązków wyływających z zatrudnienia na plebanii. Proboszcz powinien nadto pamiętać, aby regularnie, godnie i sprawiedliwie wynagradzać pracowników.

25. Proboszcz po ukończeniu siedemdziesiątego roku życia jest proszony o złożenie na ręce Biskupa gliwickiego zrzeczenia się urzędu. Rok przed wskazanym wiekiem Biskup gliwicki lub jego delegat spotyka się z proboszczem w sprawie jego przejścia na emeryturę. W czasie tej rozmowy ustala się miejsce zamieszkania proboszcza na emeryturze.

26. W przypadku wakansu parafii ze względu na śmierć proboszcza lub też na skutek przeszkody uniemożliwiającej proboszczowi wypełnianie pasterskiej posługi, uprawnienia proboszcza na czas ustanowienia nowego przejmuje wikariusz parafialny najstarszy nominacją, a jeśli nie ma wikariusza wówczas dziekan.

27. Wikariusze parafialni są mianowani przez Biskupa gliwickiego. Ich zadaniem jest współpracować z proboszczem i wspomagać go w posłudze parafialnej.

28. Wikariusz parafialny do dwóch tygodni po otrzymaniu dekretu zamianowującego na parafię ma obowiązek przedstawić się nowemu proboszczowi i dziekanowi dekanatu, w którym będzie posługiwał.

29. Zaleca się, aby neoprezbiter obejmował swoją pierwszą placówkę jako wikariusz na okres nie krótszy niż 3 lata, ale nie dłuższy niż 5 lat. Wikariusz obejmujący kolejną placówkę wikariuszowską ma się w pełni zaangażować w pracę i zadania w nowej parafii. Niestosowne jest, aby angażował się w działania duszpasterskie w poprzedniej parafii.

30. Proboszcz zapewnia wikariuszom wyżywienie, a także zamieszkanie na plebanii lub na tzw. wikarówce, w umeblowanym mieszkaniu z osobnym pomieszczeniem do pracy i osobnym do odpoczynku oraz z pełnym węzłem sanitarnym.

31. W razie śmierci wikariusza lub na skutek przeszkody, w której nie może wypełniać posługi, proboszcz niezwłocznie informuje dziekana dekanatu, a on Biskupa gliwickiego.

32. Proboszczowi i wikariuszowi przysługuje urlop w wymiarze jednego miesiąca w czasie letnim (lipiec, sierpień), oraz gdy kapłan zaangażowany jest w posługę kolędową dodatkowo tydzień w czasie ferii zimowych. Kapłani, którzy nie pracują w katechizacji powinni wykorzystać urlop letni poza miesiącami wakacyjnymi, umożliwiając wybranie w tym czasie urlopu kapłanom katechetom.

33. Kapłani organizujący kolonie, czy obozy parafialne, za zgodą proboszcza miejsca nie powinni mieć czasu pobytu na tych koloniach wliczanego w czas urlopu.

Rektorzy kościołów

34. Rektorzy kościołów są zobowiązani do przestrzegania przepisów prawa kanonicznego. Ponadto w kościołach rektoralnych, kapłani rektorzy mają obowiązek podawać wiernym do wiadomości komunikaty diecezjalne oraz ważniejsze ogłoszenia przekazane przez miejscową parafię.

35. Obowiązkiem rektora jest utrzymywanie kontaktu z miejscowym proboszczem.

36. Rektorzy muszą posiadać księgę intencji Mszy św. odprawianych w kościele rektorskim.

Kapelani

37. Kapelanów do posługi w szpitalach, więzieniach (aresztach), przy stałych formacjach mundurowych, oraz w domach zakonnych na terenie Diecezji Gliwickiej, mianuje Biskup gliwicki.

38. Oprócz przestrzegania przepisów prawa kanonicznego kapelan powinien pamiętać, iż jego szczegółowe obowiązki, powinny być zapisane w umowie o pracę pomiędzy nim, a przełożonym domu, czy instytucją w której będzie posługiwał jako kapelan, a w której taka umowa jest konieczna. W innym wypadku zadania kapelana będzie określał dekret Biskupa.

39. W podpisywanej umowie nie może zabraknąć szczegółowych zobowiązań każdej ze stron. W umowie zawieranej z domem zakonnym nie może zabraknąć zapisu o obowiązku głoszenia Słowa Bożego podczas Mszy św. w niedziele i uroczystości, o odprawianiu codziennie Mszy św., udzielaniu sakramentów i sakramentaliów w granicach przewidzianych prawem kanonicznym, o odprawianiu nabożeństw okolicznościowych, oraz o głoszeniu konferencji ascetycznych pogłębiających wiedzę religijną wiernych powierzonych pieczy kapelana.

40. Kapelani zobowiązani są do odbycia rekolekcji formacyjnych oraz do uczestnictwa w pielgrzymkach diecezjalnych i krajowych związanych z formą ich posługi.

41. Kapelan pełniący obowiązki proboszcza lub wikariusza parafii i łączący obie te funkcje musi pamiętać, że na pierwszym miejscu w jego posłudze jest duszpasterstwo parafialne. Dlatego ważna jest samodyscyplina oraz właściwe planowanie obowiązków.

42. Kapelan pełniący obowiązki proboszcza lub wikariusza w swój dzień wolny na parafii, musi z racji wykonywania swojej posługi kapelana zapewnić, opiekę duszpasterską w miejscu, gdzie pełni ową posługę.

43. Kapelan nie może interweniować w sprawach zarządzania domem zakonnym, czy instytucją w której posługuje.

44. Kapelan nie może w domu zakonnym wchodzić w miejsca objęte klauzurą, chyba że na wyraźne pozwolenie przełożonej lub osoby, która ją zastępuje.

45. Jeżeli do kościoła lub kaplicy, w której posługę pełni kapelan uczęszczają wierni, którzy nie są objęci szczególną troską posługi kapelana z racji jego obowiązków, wówczas jest on zobowiązany uzgodnić z proboszczem miejsca czas sprawowania liturgii, aby nie kolidowało to z duszpasterstwem parafialnym.

46. Podczas nabożeństw z udziałem wiernych należy odczytywać komunikaty, listy i ogłoszenia wydane przez Episkopat Polski, Biskupa gliwickiego i proboszcza miejsca.

Prefekci katecheci

47. W sytuacji wystarczającej ilości kapłanów, Biskup gliwicki może powołać kapłana lub grupę kapłanów, którym zleci przede wszystkim katechizację, oraz organizowanie duszpasterstwa dzieci i młodzieży na terenie szkoły i parafii. Taki kapłan zwany jest prefektem.

48. Zadania, obowiązki i prawa prefektów ściśle określa *Regulamin posługi duszpasterskiej prefektów* stanowiący aneks *Dyrektorium katechetycznego Kościoła katolickiego w Polsce*, oraz stosowne ustalenia Wydziału Katechetycznego.

Dziekani i wicedziekani

49. Dziekana i wicedziekana mianuje Biskup. Obejmują oni swój urząd poprzez przyjęcie nominacji podpisanej przez Biskupa gliwickiego i złożenie wobec niego lub jego delegata *Wyznania wiary* oraz *Przysięgi wierności przy objęciu urzędu wykonywanego w imieniu Kościoła*.

50. Kadencja dziekana trwa 5 lat. Wskazania kandydata na ten urząd dokonują kapłani dekanatu, dla którego dziekan ma być zamianowany. Wybory w dekanacie należy przeprowadzić nie później niż miesiąc przed upływem kadencji urzędującego dziekana, jednak zachowując tygodniowy odstęp od momentu poinformowania kapłanów dekanatu o konferencji dekanalnej, na której głosowanie się odbędzie. W wyborach ważny głos mają proboszczowie, wikariusze, kapelani i inni kapłani mieszkający na terenie dekanatu. Obecnych w czasie głosowania musi być 50% plus 1 uprawnionych do głosowania.

51. Jeżeli w czasie głosowania kandydat na dziekana nie otrzymała 30% ważnych głosów, wówczas należy przedstawić Biskupowi dwóch kandydatów na dziekana, którzy otrzymali największą ilość głosów, a z których Biskup wybiera kapłana do pełnienia posługi dziekana.

52. Kapłan pełniący urząd dziekana może być wybrany ponownie na drugą kadencję. Wybór danego kapłana na kolejną kadencję po dwóch następujących, może być dokonany po 5 letniej przerwie na tym urzędzie.

53. Dziekan dla dobra posługi kapłańskiej występuje jako mediator pomagając prezbiterom w trudnych okolicznościach. Kapłani przeżywający trudności mogą być pewni o zachowaniu dyskrecji przez dziekana. Jednak w sytuacjach trudnych do rozwiązania dziekani mają prawo do braterskiego upomnienia, oraz w przypadkach wywołujących ogólny niepokój, lub zgorzenia, mają obowiązek niezwłocznie poinformować o zaistniałej sytuacji Biskupa gliwickiego.

54. Dziekan przeprowadza w parafiach wizytację dziekańską na dwa lata przed planowaną wizytacją Biskupa. W czasie wizytacji sprawdza i pieczętuje księgi parafialne. Protokół po swojej wizytacji przesyła do kanclerza Kurii do miesiąca po zakończonej wizytacji.

55. Do obowiązku dziekana należy przeprowadzenie wyborów prezbiterów, którzy będą pełnili następujące funkcje dekanalnych duszpasterzy: młodzieży, Liturgicznej Służby Ołtarza, Dzieci Maryi, rodzin i małżeństw, Caritas.

56. Jeżeli z różnych przyczyn nie zdążono zwrócić się do Kurii w sprawie dyspensy od zapowiedzi dziekan może udzielić takowych na pisemną prośbę spisującego protokół przedmałżeński. Potwierdzoną prośbę o zwolnienie od zapowiedzi wkłada się do protokołu przedmałżeńskiego, a oryginał zostaje w archiwum dziekana. Dziekan do końca stycznia każdego roku przesyła do kancelarii Kurii spis udzielonych w ubiegłym roku dyspens. Spis powinien zawierać: parafię, nazwiska nupturientów, datę zapowiedzi i liczbę od ilu dyspensy została udzielona.

57. Dziekan, który został poinformowany o poważnej chorobie (hospitalizacji) prezbitera przekazuje tę informację do wiadomości Kurii oraz zapewnia duszpasterską obsługę parafii bez wikariusza, gdzie chorującym kapłanem jest proboszcz.

58. W przypadku śmierci proboszcza lub administratora parafii obowiązkiem dziekana jest:

- zabezpieczenie majątku kościelnego zgodnie ze spisem inwentarza, oraz kancelarię parafialną;
- organizacja pogrzebu i ustalenie w porozumieniu z kanclerzem Kurii jego miejsca i terminu;
- o ile testament nie stanowi inaczej, przekazanie do Kurii spuścizny rękopiśmiennej zmarłego, oraz dokumentów wytworzonych lub przechowywanych w postaci cyfrowej;
- stosownie do kan. 541 KPK przejście tymczasowego kierownika parafią w przypadku wakansu parafii.

59. Dziekan dokonuje uroczystego wprowadzenia na urząd nowego proboszcza w swoim dekanacie.

60. Obowiązkiem dziekana jest oficjalne pożegnanie proboszcza, który przechodzi na emeryturę, czy też decyzją Biskupa został skierowany do innej posługi.

61. Wyboru wicedziekana dokonuje się tak samo jak wyboru dziekana (p. 49-51). W dekanatach, gdzie liczba wikariuszy jest równa proboszczom lub większa, wicedziekanem może być jeden z wikariuszy dekanatu.

62. W wypadku nieobecności dziekana lub jego śmierci, wicedziekan wybrany z proboszczów dekanatu, przejmuje obowiązki dziekana i korzysta z jego uprawnień. W przypadku kiedy wicedziekanem jest wikariusz parafialny, obowiązki dziekana po jego śmierci do powołania nowego, obejmuje najstarszy urzędowaniem proboszcz w dekanacie.

63. W wypadku wakansu stanowiska wicedziekana spowodowanym zmianą zadań w posłudze kapłana, czy jego śmiercią, obowiązki przejmuje dziekan do momentu zamianowania nowego wicedziekana.

64. Do zadań wicedziekana należy rozprawianie na terenie dekanatu pism i materiałów przekazywanych przez Kurię. Ponadto wicedziekan zajmuje się zbieraniem składek kurialnych od kapłanów dekanatu.

65. Biskup gliwicki w różnych ważnych zaistniałych sytuacjach może odwołać dziekana i wicedziekana, a na to stanowisko zamianować wskazanych przez siebie kapłanów.

Inni kapłani

66. Inni kapłani to ci prezbiterzy, którzy z woli Biskupa gliwickiego, zostali skierowani do pracy w Kurii, na uniwersytetach lub też do innych form posługi kapłańskiej. Kapłani ci mieszkają na plebaniach lub w domach (mieszkaniach) należących do diecezji, czy parafii i posługują zgodnie z ustaleniami zawartymi w dekrecie Biskupa gliwickiego.

67. Kapłani, którzy z przyczyn przewidzianych prawem lub z innych okoliczności, nie mogą pełnić posługi duszpasterskiej, objęci są regulacjami prawa powszechnego lub odrębnymi postanowieniami Biskupa gliwickiego.

68. Kapłani inkardynowani do innych diecezji, czy też do instytutów życia konsekrowanego lub stowarzyszeń życia apostołskiego, muszą otrzymać zgodę Biskupa gliwickiego na zamieszkanie na terenie Diecezji Gliwickiej. Jeżeli kapłani ci podejmują pracę w parafii, jej warunki reguluje umowa zawarta z proboszczem, która jest zatwierdzona przez Kurię.

Emeryci, renciści i chorzy kapłani

69. Kapłan, który w wieku 70 lat składa swój urząd i zostaje emerytem, zobowiązany jest przedstawić Biskupowi gliwickiemu na rok przed 70. rocznicą urodzin plany, gdzie będzie mieszkał. Miejsce swego zamieszkania kapłan przechodzący na emeryturę wybiera samodzielnie.

70. Kapłani, którzy przechodząc na emeryturę, a chcą pozostać na terenie swojej dotychczasowej parafii, muszą na zamieszkanie wybrać miejsce inne niż plebania.

71. W miarę możliwości, zdrowia i sił, kapłani emeryci, zamieszkujący na terenie swojej dotychczasowej parafii mogą jak najbardziej wspierać nowego proboszcza i innych duszpasterzy swoją posługą przy ołtarzu i w konfesjonale, ale nie mogą ingerować i podejmować odpowiedzialności za prowadzenie działań duszpasterskich. Pozostają one zadaniem nowych duszpasterzy parafii.

72. Stan kapłana emeryta czy rencisty zasługuje na szacunek ze strony duchowieństwa i świeckich. Pozostając na terenie swojej dotychczasowej parafii może być pięknym dopełnieniem nieraz wieloletniej pracy kapłana w danej wspólnotie poprzez doświadczenie, radę i pomoc.

73. Tam, gdzie pojawia się brak zrozumienia i uszanowania swojej sytuacji jako emeryta czy rencisty, ze względu na dobro parafii i posługi nowych duszpasterzy, konieczne może być wskazanie przez Biskupa, innego miejsca zamieszkania księdza emeryta czy rencisty.

74. Kapłani emeryci lub renciści otrzymują zapomogę bratnią płatną z kasy kurialnej. Jej wysokość jest ustalana przez radę ekonomiczną Diecezji Gliwickiej.

75. Kapłani, którzy z racji swojej choroby nie mogą spełniać przez okres ciągły posługi duszpasterskiej, powinni zgłosić się do Biskupa gliwickiego, który podejmie decyzję i ustali dekretem miejsce zamieszkania oraz to, jak powinna wyglądać pomoc ze strony diecezji.

Księża studenci

76. Biskup gliwicki kierując niektórymi kapłanów na studia specjalistyczne, określa przedmiot, warunki, czas i miejsce studiów, oraz sposób utrzymania księdza studenta.

77. Kapłan skierowany na studia jest zobowiązany do uzyskania w wyznaczonym terminie stopni naukowych, oraz składania ordynariuszowi lub jego delegatowi corocznego sprawozdania z postępów w nauce.

78. W razie ewidentnie zawinionego niewywiązania się z przyjętych zobowiązań dotyczących studiowania, kapłan student ma obowiązek powrócić do pracy duszpasterskiej w Diecezji i do zwrotu stypendium w takiej części jaką nakaże Biskup.

79. Kapłani mają prawo zwrócić się do Biskupa gliwickiego z prośbą o wysłanie ich na studia specjalistyczne z dziedziny, którą chcą pogłębić. Biskup, jeżeli uzna to za stosowne, może wyrazić zgodę. W tym wypadku zapewnienie środków finansowych jest ustalane indywidualnie między Biskupem, a księdzem skierowanym po swojej prośbie na studia.

80. Kapłani studenci będący na studiach stacjonarnych są zobowiązani do zastępstw duszpasterskich w diecezji w czasie wakacji letnich. W związku z tym, w czasie letnim muszą być dyspozycyjni przez jeden miesiąc, który wcześniej został ustalony z Biskupem gliwickim lub jego delegatem.

Kapłani na misjach

81. Kapłan, pragnący służyć Bogu w krajach misyjnych, może poinformować biskupa gliwickiego o chęci podjęcia pracy misyjnej. Biskup rozpatrując prośbę może się do niej przychylić.

82. Kapłan po odbyciu przygotowania w Centrum Misyjnym, jest zobowiązany do rozmowy z Biskupem gliwickim i podpisaniu umowy określającej prawa i obowiązki misjonarza, jego warunki materialne, zabezpieczenie socjalne, oraz czas posługi.

83. Przed wyjazdem na misje, Biskup gliwicki lub jego delegat, w parafii dotychczasowej posługi kapłana misjonarza, bądź w parafii, z której się wywodzi, odprawia Mszę św. udzielając kapłanowi posłania misyjnego.

84. Kapłan misjonarz powinien w czasie swoich urlopów, kiedy odwiedza swoją rodzinną diecezję, złożyć wizytę Biskupowi gliwickiemu, informując go o swojej pracy misyjnej, oraz poinformować o miejscu stałego przebywania na czas wypoczynku.

Status diakona stałego

85. Diakon stały z chwilą przyjęcia święceń jest inkardynowany do diecezji gliwickiej i podlega jurysdykcji Biskupa gliwickiego.

86. Diakon stały pełni posługę w parafii, na terenie której mieszka. Konkretny zakres jego zadań w tej parafii określa proboszcz. W innych parafiach posługuje jedynie za zgodą Biskupa gliwickiego.

87. Diakon stały ustanawiany jest do głoszenia wiernym Słowa Bożego i asystowania podczas różnych celebracji liturgicznych. Zaleca się, by celebrował całość liturgii godzin, odprawiał medytację i nawiedzał Najświętszy Sakrament.

88. Diakon stały powinien dbać o swoją formację intelektualną, której służą systematyczne: lektura Pisma Świętego, lektura tekstów Magisterium Kościoła, studium ksiąg liturgicznych, udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez instytucje kościelne. Odpowiedzialnym za tą formację jest wyznaczony do tego delegat Biskupa.

89. W ramach formacji duchowej zaleca się dni skupienia, coroczne rekolekcje przeżywane indywidualnie bądź – jeśli jest żonaty - z całą rodziną.

90. Diakon stały nie angażuje się bezpośrednio w działalność polityczną, samorządową i związkową. Wskazania synodu co do wypowiedzania się w mediach w całości dotyczą także diakona stałego.

91. Diakon stały utrzymuje się z dochodów pochodzących ze swojej pracy zawodowej.

92. Codziennym strojem diakona stałego diecezji gliwickiej jest strój świecki. Jedynie podczas pełnienia posługi liturgicznej strojem jest alba i stuła noszona na sposób diakoński, albo alba, stuła noszona na sposób diakoński i dalmatyka.

93. Diakon stały nie używa w odniesieniu do siebie formy „ksiądz”, a jedynie określenia „diakon”, dodając swoje imię i nazwisko.

Formacja stała kapłanów

94. Każdy kapłan jest pierwszym odpowiedzialnym za swoją formację, która obejmuje wymiar ludzki, duchowy, intelektualny i pastoralny.

95. Wszyscy kapłani zobowiązani są do uczestnictwa w diecezjalnym wielkopostnym dniu skupienia. Zaleca się również korzystanie z innych propozycji formacyjnych w diecezji gliwickiej.

96. Kapłani wskazanych przez Biskupa roczników święceń, zobowiązani są do uczestnictwa w tzw. *Tygodniu formacyjnym*, obejmującym różne obszary formacji kapłańskiej.

97. Za organizację diecezjalnego dnia skupienia, tygodnia formacyjnego i innych wydarzeń formacyjnych w diecezji odpowiedzialny jest wikariusz biskupi ds. formacji stałej kapłanów diecezji gliwickiej, oraz diecezjalny ojciec duchowny, obaj mianowani przez Biskupa.

98. Szczególną opieką winno otaczać się neoprezbiterów, dla których organizuje się comiesięczne dni skupienia, które prowadzi ojciec duchowny neoprezbiterów, mianowany przez Biskupa.

99. Jednym z elementów formacji kapłańskiej, będącym jednocześnie warunkiem objęcia urzędu proboszcza, jest odbycie tzw. kursu proboszczowskiego, za którego organizację odpowiedzialny jest wikariusz generalny we współpracy z wikariuszem biskupim ds. formacji stałej. W ramach kursu podejmowane są zagadnienia prawnicze, moralne, pastoralne, katechetyczne, liturgiczne, a także

związane z ewangelizacją i budownictwem sakralnym. Podsumowanie tego kursu odbywa się na podstawie odbytej hospitacji liturgiczno-pastoralnej.

100. O stałą formację kapłanów dekanatu troszczy się dziekan. W związku z tym, powinien wysłuchując opinii kapłanów dekanatu, wskazać ojca duchownego dekanatu, informując o tym Kurie diecezjalną.

101. Dziekan wraz z ojcem duchownym dekanatu, zobowiązani są do organizacji przynajmniej 6 razy w roku dekanalnych spotkań formacyjno-informacyjnych, których terminy winny być podane do wiadomości na początku roku szkolno-katechetycznego. Do udziału w tych spotkaniach zobowiązani są wszyscy kapłani dekanatu pracujący w duszpasterstwie, diecezjalni i zakonni, a także inni kapłani.

102. Porządek spotkań obejmuje adorację Najświętszego Sakramentu z możliwością skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania, konferencję ascetyczną, odczytanie protokołu z ostatniego spotkania, referat naukowy, omówienie aktualnych zagadnień z życia Kościoła, Diecezji, dekanatu, wolne głosy i braterskie spotkanie przy stole. Protokoły z konferencji przechowuje dziekan, ewentualne pytania i postulaty przesyłając do Kurii Diecezjalnej.

103. W sytuacjach wymagających nadzwyczajnego omówienia ważnych kwestii, dziekan może zwołać nadzwyczajne spotkanie dekanalne.

104. Przynajmniej raz w roku należy połączyć spotkanie dekanalne ze wspólną celebracją Mszy św., najlepiej w okresie wielkanocnym (Dekanalny Konwent Kapłański).

105. Synod przypomina, że kapłani winni raz w roku, w duchu odpowiedzialności za własną formację, uczestniczyć w rekolekcjach kapłańskich. Na czas rekolekcji należy zrezygnować z obowiązków duszpasterskich i innych zajęć. Kapłani winni uczestniczyć w całym programie rekolekcyjnym i na ten czas zamieszkać w ośrodku, w którym odbywają się rekolekcje.

106. Zachęca się kapłanów do podejmowania praktyk ascetycznych, na które Kościół wskazuje jako pomoc w drodze o kapłańskiej świętości. Są to między innymi: częsta i regularna spowiedź św., lektura duchowa, medytacja, adoracja Najświętszego Sakramentu i modlitwa różańcowa.

Umacnianie więzi presbiterium

107. Uczestnictwo kapłanów w jednym kapłaństwie Chrystusa jest źródłem „braterstwa sakramentalnego” łączącego presbiterium diecezji. Fakt ten obliguje kapłanów do szczególnej troski o budowanie i umacnianie wzajemnych relacji. Synod zaleca, aby przedstawione poniżej formy stały się narzędziem do tworzenia i pielęgnowania tychże relacji.

108. W parafii zaleca się, aby kapłani dokładali wszelkich starań, aby ich wzajemne relacje mogły być budującym przykładem dla wspólnot parafialnych, z szczególnym uwzględnieniem troski o kapłanów będących w podeszłym wieku oraz zmagających się z różnego rodzaju chorobami.

109. Wikariusze winni uznając proboszcza jako swego przełożonego służyć mu dobrą radą, a także należnym szacunkiem, proboszczowie zaś dawać wikariuszom przykład sumiennego wypełniania obowiązków, umiejętności dialogu i otwartości na inicjatywę.

110. Zaleca się, aby raz w tygodniu, organizować spotkanie duszpasterzy parafii, w celu omówienia bieżących spraw, a także ustalenia planu pracy na kolejny tydzień. Zaleca się również, przynajmniej raz w tygodniu, praktykowanie wspólnej modlitwy brewiarzowej lub innej formy modlitewnej.

111. Zaleca się dołożenie wszelkich starań o wspólny odpoczynek i świętowanie, oraz by w miarę możliwości posiłki na plebaniach były spożywane we wspólnocie kapłańskiej.

112. W dekanacie zaleca się, aby duszpasterze wzajemnie służyli sobie międzyparafialną pomocą duszpasterską, w miarę możliwości uczestniczyli w Mszach Świątych sprawowanych przy okazji wizyt Biskupa w dekanacie, dbali o wzajemne odwiedziny, będące okazją do wymiany doświadczeń, a także wspólnej modlitwy. Ponadto kapłani dekanatu zobowiązani są do posługi w tzw. stałym konfesjonale w kościele, w którym jest on dla całego dekanatu wyznaczony.

113. W diecezji przejawem jedności całego prezbiterium jest wspólne celebrowanie liturgii ważnych dla życia diecezji. Wszyscy kapłani powinni brać udział we Mszy św. Krzyżma w Wielki Czwartek, a w miarę możliwości podczas udzielania święceń diakonatu i prezbiteratu.

114. Synod zaleca również inne formy dbałości o jedność prezbiterium a pośród nich: pielęgnowanie corocznych zjazdów kursowych z okazji rocznic święceń, praktykowania wzajemnych odwiedzin braterskich oraz wspominanie w modlitwie zmarłych współbraci, zwłaszcza w odprawianej jednej Mszy Św. za każdego zmarłego kapłana diecezjalnego.

115. Uczestnictwo w służebnym kapłaństwie jest dodatkowym tytułem braterskiej współodpowiedzialności za siebie nawzajem, zwłaszcza na poziomie wspólnoty rocznika święceń, wspólnej parafii, czy dekanatu posługiwania. Kierując się dobrem duchowym współbrata, jak i wspólnoty Kościoła, prezbiterzy nie powinni w sytuacjach, które tego wymagają, rezygnować z braterskiego upomnienia, pamiętając o ewangelicznych jego etapach. Tolerowanie zła moralnego, milczenie bez roztropnego szukania sposobów pomocy, byłoby współudziałem w grzechach współbrata. Zobowiązuje się więc zwłaszcza proboszczów i dziekanów do podejmowania braterskich rozmów z kapłanami przeżywającymi trudności.

116. Zarządza się przygotowanie systemu wsparcia dla księży przeżywających trudności. W tym celu zaleca się wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za zorganizowanie bazy sprawdzonych specjalistycznych ośrodków rekolekcyjnych i terapeutycznych, a także doświadczonych kierowników duchowych, psychologów, psychiatrów i terapeutów z terenu diecezji gliwickiej i spoza niej, a stanowiących pomoc dla potrzebujących tego kapłanów.

Życie i postęga duchownych

117. Strojem duchownym kapłana jest sutanna lub tzw. strój krótki, czyli ubiór zawierający koszulę z koloratką. Stosowną barwą koszuli jest kolor czarny, szary i biały. Sutanna obowiązuje w czasie sprawowania świętej liturgii. Sutanna, bądź strój krótki obowiązują w katechezie, w kancelarii parafialnej, podczas oficjalnych spotkań i uroczystości, a także w czasie wizyt w Kurii i Seminarium Duchownym.

118. Nieużywanie stroju duchownego może być usprawiedliwione w wyjątkowych sytuacjach, podczas których roztropność doradza strój świecki. Zawsze powinien on jednak licować z godnością kapłana.

119. Tradycja diecezji gliwickiej przyjmuje używanie biretu do sutanny. Nie przewiduje natomiast zakładania do sutanny pasa czy piuski, poza kapłanami, dla których te elementy stroju związane są z pełnionym urzędem, czy otrzymaną godnością.

120. Kapłanom zabrania się przyjmowania jakichkolwiek funkcji i urzędów publicznych, przynależności do ugrupowań i partii politycznych, oraz związków zawodowych, nawet na sposób honorowy. Nie wolno im także przynależać do związków łowieckich bez zgody Biskupa gliwickiego. Ponadto zakazuje się duchownym uprawiania handlu bez zgody ordynariusza miejsca posługi.

121. Księża diecezjalni mogą przystępować do stowarzyszeń osób duchownych, które mając statuty zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną, pomocne są w dążeniu do świętości, w

wypełnianiu posług kapłańskich, pogłębianiu wzajemnej więzi, oraz więzi z własnym Biskupem, a także wzbogacają wiedzę teologiczną.

122. Kapłanom Diecezji Gliwickiej bez zgody Biskupa gliwickiego nie wolno zaciągać kredytów na rzecz parafii, czy innych instytucji kościelnych, poręczać majątkiem kościelnym, zakładać spółek, fundacji lub stowarzyszeń, wносить jakiegokolwiek sprawy do sądu świeckiego, podejmować zarządu dobrami należącymi do osób świeckich, trudnić się leczeniem, oraz wyjeżdżać za granicę na czas dłuższy niż miesiąc w czasie letnich wakacji, oraz dłuższy niż tydzień poza letnimi wakacjami, przy czym nie dotyczy to pielgrzymek.

123. Każdy prezbiter musi uzyskać zgodę Biskupa gliwickiego na zatrudnienie przez innego pracodawcę niż Diecezja Gliwicka.

124. Występowanie, wypowiedanie, komentowanie wydarzeń przez kapłana czy osobę zakonną w mediach, rozumianych jako telewizja, radio, prasa drukowana oraz internet, dopuszcza się zasadniczo wyłącznie w sprawach związanych z rokiem liturgicznym, oraz zagadnieniami z zakresu teologii.

125. W celu reprezentowania w mediach diecezji, Biskup gliwicki mianuje rzecznika prasowego Kurii Diecezjalnej.

126. Za niedopuszczalne przyjmuje się występowanie, wypowiedanie i komentowanie zagadnień związanych z bieżącą sytuacją polityczną oraz gospodarczą, a także związanych z konfliktami i sporami, w których wypowiadający się kapłan jest stroną, bądź też, w której kapłan mógłby, ze względu na formułowane sądy, być uważany za stronę konfliktu. Występowanie, wypowiedanie i komentowanie wymienionych tu sytuacji możliwe jest tylko za zgodą Biskupa gliwickiego.

127. Za normę występowania, wypowiedania, czy też komentowania czegokolwiek w mediach, przyjmuje się zasady dotyczące konieczności noszenia stroju duchownego sformułowane przez KEP.

128. Wszystkim kapłanom zaleca się wielką ostrożność i roztropność w korzystaniu z różnego rodzaju komunikatorów i mediów społecznościowych, zwłaszcza jeśli chodzi o umieszczane tam zdjęcia i komentarze.

Testament kapłana

129. Każdy kapłan powinien, w okresie do roku od swoich święceń, sporządzić testament, który należy złożyć u kanclerza Kurii Diecezjalnej. Testament ma być napisany odręcznie, opatrzony datą i podpisany pełnym imieniem i nazwiskiem. Testament winien być odnawiany, ilekroć zachodzi potrzeba jego uaktualnienia.

130. Każdy kapłan ma prawo swobodnego dysponowania swoimi dobrami. Zachęca się kapłanów, aby przeznaczali je na rzecz Kościoła lub inne szlachetne cele.

131. Zaleca się, aby testament składał się z dwóch części: duchowej i materialnej. W części duchowej powinny być wyrażone sprawy dotyczące wdzięczności Bogu za dar życia i życzliwość doznaną od ludzi. Część druga powinna zawierać wyrażenie woli, odnośnie do przekazania prawa własności do rzeczy materialnych.

132. W testamencie należy wyznaczyć wykonawcę testamentu oraz spadkobiercę.

133. Spisując testament można posłużyć się załączoną propozycją (załącznik).

Miejsce pochówku kapłana

134. Proboszcz winien być pochowany na cmentarzu w parafii, w której pełnił swą posługę do momentu przejścia na emeryturę, chyba że w testamencie wyraził inne życzenie.

135. Budowniczy kościoła, o ile wyrażą na to zgodę właściwe władze sanitarno-epidemiologiczne, może zostać pochowany na terenie przykościelnym.

136. Zachęca się kapłanów, aby na miejsce swego pochówku wybrali cmentarz parafii, w której ostatnio pracowali.

Załącznik

Propozycja testamentu kapłana

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

Ja, niżej podpisany ... syn, ... , dziękując Bogu za wszystkie dobrodziejstwa, zwłaszcza za łaskę powołania do kapłaństwa oraz polecając przez wstawiennictwo NMP Matki Kościoła zbawienie moje miłosierdziu Bożemu, na wypadek mojej śmierci, świadomie i dobrowolnie moimi spadkobiercami ustanawiam:

1. Parafię pw. ..., której w spadku zapisuję
2. Wyższe Międzydiecezjalne Seminarium Duchowne w Opolu, któremu przekazuję ...
3. Mojego brata NN, któremu przekazuję w spadku Jego obciążam obowiązkiem pokrycia kosztów pogrzebu oraz ewentualnych długów osobistych.
4. Siostrę NN... , której przeznaczam w spadku Upoważniam ją do zdecydowania o ewentualnym przeznaczeniu innych rzeczy nie wymienionych przeze mnie w tym testamencie.
5. Innych spadkobierców:

Oświadczam, że naczynia i szaty liturgiczne, dzieła sztuki oraz sprzęt kościelny, które są u mnie przechowywane, a także pieniądze zdeponowane w Banku ... na rachunku nr ... stanowią własność parafii, w której ostatnio pracowałem.

Wykonawcą niniejszego testamentu czynię NN i proszę, aby zechciał tę moją ostatnią wolę wykonać. Gdyby to było niemożliwe, proszę Księdza Dziekana dekanatu, w którym ostatnio przebywałem o spełnienie tego zadania.

Proszę o pochowanie mnie na cmentarzu parafialnym w ...

Wszystkich Braci w kapłaństwie i wiernych świeckich proszę o pamięć w modlitwie. Jeśli kogo skrzywdziłem lub obraziłem, przepraszam i proszę o darowanie mi win.

Unieważniam i w całości odwołuję moje poprzednie testamenty.

Tę ostatnią wolę spisaną przeze mnie wyrażam z całą świadomością oraz własnoręcznie podpisuję.

....., dnia
(miejsce)

.....
(własnoręczny czytelny podpis - imię i nazwisko)

Bibliografia: